geestenwereld de rol laten, die in de Schrift aan haar wordt toegekend. Doet men daarentegen, wat zoovelen ook onder de geloovigen zoo geheel ten onrechte doen, en leest men heel de Schrift door over engelen en demonen heen, als ging van hen geen wezenlijke macht en heerschappij uit, dan natuurlijk wordt ook de Openbaring van Patmos geheel onverstaanbaar voor ons. Het wordt dan al heilige phantasie zonder wezenlijkheid, beeldentaal met boeienden klank, maar zonder meetellenden inhoud, en heel de Voleinding is een strooming die ten slotte verloopt in 't zand.

Dr. A. K.

„Die door de hemelen doorgegaan is".

> Dewijl wij dan eenen grooten Hoogepriester hebben, die door de hemelen doorgegaan is, namelijk Jezus den Zone Gods, zoo laat ons dere belijdenis vasthouden. Hebr. 4 : 14.

Tusschen de hemelvaart van Jezus en de uitstorting van den Heiligen Geest op den Pinksterdag verliepen tien dagen. Dit drukt uit, dat Jezus niet op denzelfden dag, waarin hij ten hemel opvoer, den troon daarboven bereikte, die hem bereid was. Het opvaren ten hemel liep niet in een enkel oogenblik af. Het duurde, en dat duren van de hemelvaart geeft de Schrift ons weder in deze gedachte, dat Jezus *„door de hemelen doorgegaan is"*.

Men sprak in Israel veel over zeven hemelen, de éene boven de anderen, in dien zin, dat Gods woonplaats in den allerhoogsten hemel werd ondersteld. En dat deze voorstelling niet geheel uit de lucht is gegrepen, blijkt wel uit wat de apostel Paulus verhaalt van wat hem overkomen is, toen hij in een visioen „opgetrokken is geweest tot in den derden hemel" (2 Cor. 12 : 2), en daarna zelfs nog hooger „tot in het paradijs" (vs. 4), en dat hij daar gehoord heeft onuitsprekelijke woorden, die het een mensch niet geoorloofd is te spreken. De waarheid die hieraan ten grondslag ligt, spreekt ook in Tabernakel en Tempel. Mozes toch heeft dien Tabernakel en Salomo heeft den Tempel niet naar 't eigen plan van den bouwmeester gemaakt, maar naar een door God getoond voorbeeld of model. Van Mozes heet 't met zoovele woorden, dat God hem op den berg „het voorbeeld" getoond had, (Exod. 25 : 9) en van Salomo wordt ons bericht, dat David vóór zijn sterven aan Salomo het bouwbestek gaf, „dat hij zelf door den Geest ontvangen had" (1 Kron. 28 : 12, 23).

Hierbij tot de diepte der zaak door te dringen, is ons niet doenlijk. Meer dan ons geopenbaard is, weten we niet. Doch zoo veel staat dan toch vast, dat er in de hemelen een heilig terrein is, waar de majesteit des Heeren Heeren zich op 't luisterrijkst openbaart; dat dit als de *hoogste* hemel geldt; en dat de Christus in dien hoogsten hemel aan de Rechterhand Gods zit.

Hier mogen we niet over heen loopen, of we verliezen Jezus' menschelijke natuur; daarmede de duurzaamheid van zijn Vleeschwording; en tengevolge hiervan den Middelaar. Laat de Schrift geen zweem van twijfel over, of Jezus is in zijn menschelijke natuur ten hemel gevaren, dan volgt hieruit met noodzakelijkheid, dat Jezus zich op een bepaalde plek, dat Jezus zich *ergens* bevindt, en dat die plek of plaats aanwijsbaar moet zijn.

Tegen alle oververgeestelijking moeten we daarom op onze hoede zijn. Het verheerlijkte lichaam, waarin Jezus nu zich bevindt, gaat zeer zeker den aard en de beperktheid van onze aardsche lichamen zeer verre te boven. Ook wij zullen eens uit dit laagstaande aardsche in het heerlijke lichaam overgaan. Maar hoe hemelsch-verheerlijkt men zich dit hemelsche lichaam van Jezus ook denke, toch is er geen twijfel toelaatbaar, of ook het verheerlijkte lichaam van Jezus blijft een creatuurlijk karakter behouden, en is stoffelijk van aard; dit stoffelijk dan altoos in verhoogden zin genomen. En met het oog hierop nu heet 't dan ook, dat Jezus „de hemelen doorgegaan is."

Waar sprake is van den Heiligen Geest, denken we aan geen weg die wordt afgeloopen, noch aan zekeren tijd dien het afloopen van den weg duurt. Bij Jezus' menschelijke natuur daarentegen is die weg nooit weg te denken, en vraagt onze voorstelling altoos om zekeren tijd en duur. En zoo nu heet 't dan ook, dat Jezus niet van den Olijfberg als in één oogwenk tot den Troon opsteeg, maar dat het gaan daarheen zekeren duur vorderde; dat er een weg voor was te doorloopen; en dat dit was: een door de hemelen, de één voor, en de andere daarna, *doorgaan*.

Natuurlijk beduidt dit niet, dat we hierbij te denken zouden hebben aan een doorvliegen van den onmetelijken afstand, die de verst afstaande starren van onze aarde scheidt. Wie zich eenigszins een denkbeeld vormt van de lichtsnelheid waarmee het licht zich voortbeweegt, en daarbij weet, dat er starren zijn van waar het licht honderden van jaren gebruikt om ons te bereiken, voelt terstond, dat we tegenover zulk een afstand met de tien dagen, die tusschen Hemelvaart en Pinksteren liggen, niets vorderen zouden. Het Firmament dat wij kennen, is niet anders dan de alomvattende sfeer, waarin ook de hemelen, als de woonstede van God en zijn engelen, als ware het opgenomen zijn, maar zóó dat deze hemelen een geheel eigen bestand hebben, en wel een bestand zoozeer van eigen aard en soort, dat het beeld, het model, het voorbeeld van Tabernakel en Tempel in onze menschelijke verbeelding het wezenlijke als in afschaduwing weergaf.

Vandaar de hoogheilige beteekenis, die in beide gebouwen de indeeling van Voorhof, van 't Heilige en van 't Heilige der Heiligen had. Het ging al dieper, 't werd al heiliger, en eerst in 't allerheiligste werd de tegenwoordigheid Gods openbaar. Alleen nu de hoogepriester schreed uit den Voorhof naar het Heiligste der Heiligen, en ging dan door het Heilige en door het Voorhangsel. En met terugslag hierop nu wordt van onzen hemelschen Hoogepriester gezegd, dat hij van deze aarde, als uit den Voorhof, *doorging* en doorschreed door het Heilige en het Voorhangsel, d. i. door de eerste hemelen, om alzoo te verschijnen voor het aangezicht Gods. Van afstanden, die te doorloopen waren, noch van snelheden, waarmee dit plaats greep, weten we daarbij ook maar iets. De Heiligste hemel, waar Gods Troon is, kan veel dichter bij ons zijn, dan de verste vaste ster, en ook de snelheid van beweging kan bij het hemelsche verheerlijkte lichaam alles te boven gaan, wat wij van snelheden meten konden. Hoofdzaak is en blijft maar, dat de Hemelvaart van Jezus zich voor ons niet in een gedachtenbeeld vervluchtige, maar volle realiteit blijve, en dat we, met onzen Heiland in gemeenschap verkeerend, niet in onze verbeelding handelen van een Jezus gelijk hij eens op aarde met de discipelen omwandelde, maar in onze gedachten en in onze gebeden en in onze lofzangen wel waarlijk te doen hebben met een verheerlijkten Heiland, die *de hemelen doorgegaan* is, nu zit ter rechterhand Gods, en gezeten op den troon der heerlijkheid, ons kent, met ons van doen heeft, voor ons bidt, en ons beschermt.

Zoo alleen blijft *het heilige* in Jezus ons aangrijpen, en juist dit is 't, waar ons geloof zoo onafwijsbare behoefte aan heeft. Bij het verheffen onzer ziel naar den Drieëenigen God heeft de gedachte aan de Heiligheid iets dat ons neerdrukt, terugwerpt en benauwt. Wie dit niet gevoelt, heeft nooit Gods heiligheid verstaan, door het niet verstaan van Gods heiligheid zijn zonde nooit bekend, en door gemis aan zondebesef, nooit den dorst naar genade voelen werken. Dat is de toestand van den onbekeerde, die bijna huiselijk met zijn God omgaat, en er niets van merkt, wat afstand hem in zijn onheiligheid van den Heilige afscheidt. Van verzoening begrijpt daarom de onbekeerde niets. Al wat op verzoening doelt, is voor hem taal zonder zin.

Maar sloeg dit om, begon het besef van Gods heiligheid u te verschrikken, en bracht dit u voor Jezus op de knieën, dan staat ge weer op andere wijs aan het gevaar bloot, dat ge uw Heiland, als we zoo zeggen mogen, derwijs familiair in uw gewone leven intrekt, dat Jezus als onzer één wordt, en de heiligheid in hem verdonkert.

Maar dit juist snijdt nu de Hemelvaart af. Paulus sprak het zoo helder uit, dat hij Jezus nu niet meer naar 't vleesch kent. En zoo ook moet 't voor ons wezen. Hij is de hemelen doorgegaan. Hij is ingegaan in den hemelschen Tempel. Geen voorhangsel is nu tusschen hem en den driemaal heiligen God. Zoo is alles aan Jezus heilig, en kan alleen het heilige ook in ons met hem gemeenschap hebben. Vandaar dat de Christenheid altoos bij het Kruis zich neerzet, als ze ziel en zinnen tot Jezus wil opheffen. Eerst naar het Kruis, bij het Kruis de verzoening ervaren, en eerst dan, als ge u verzoend voelt, u opheffen naar uw Heiland, die in zijn volstrekte heiligheid schittert in den Hooge.

Hij is de hemelen doorgegaan. De gemeenschap met Jezus is voor u niet meer op aarde te vinden. Veeleer van deze aarde moet gij ziel en zinnen naar boven opheffen. Eerst als ge uzelf in Golgotha geheiligd weet, kan de heilige Middelaar in zijn heiligheid u de ziel verkwikken door een hoogere genade.

Hij ging de hemelen door in 't verheerlijkte lichaam. Dat kent gij nog niet. Maar toch ook gij zult die hemelen nu reeds doorgaan met uw geestelijk besef, om uw Heiland in den hemel te ontmoeten. En dan zal 't liefdegemeenschap zijn tusschen den Heiland en de ziel die 't heil genieten mag.

Dr. A. K.

Amsterdam, 17 Mei 1912.

Onze opmerking naar aanleiding van de pogingen door den modernen Kerkeraad te Boskoop aangewend, om den orthodox geworden predikant Ds. Tuinstra te bewegen zijn ambt neer te leggen, dat zulk een daad o. i. alleen dan geoorloofd zou zijn, wanneer heel de gemeente toonde van de prediking van het Evangelie afkeerig te wezen, heeft bij sommigen in de Hervormde Kerk bevreemding gewekt. Ds. Coolsma, predikant bij de Hervormde Kerk te Groningen, noemt in het *Groninger Kerkblad* dezen raad zelfs „ondoordacht en onvoorzichtig" en oordeelt, dat in deze geen enkel getal en geen enkel percentage den doorslag geven mag, maar dat een predikant dan den moed moet hebben desnoods alleen tegenover allen te staan.

Nu heeft Ds. Coolsma vermoedelijk ons artikel zelf niet gelezen, maar is hij alleen afgegaan op een minder juist persverslag. Waar hij uit ons artikel citeert, laat hij de woorden weg, waarop juist alle nadruk viel: *Zijn roeping en plicht zou juist wezen om in deze gemeente van Christus het Evangelie te prediken*, en haalt alleen de slotwoorden aan: wanneer dan blijken zou dat heel de gemeente hem verwierp, zou er eerst aanleiding voor hem kunnen zijn om heen te gaan. Er was dus geen sprake van, dat we Ds. Tuinstra den raad zouden gegeven hebben om thans reeds, wanneer de gemeente verklaarde met den Kerkeraad in te stemmen, zijn dienstwerk neer te leggen. Hij zelf heeft mede, doordat hij vroeger in modernen zin predikte, de gemeente op een dwaalspoor gebracht, en het is zeker in de eerste plaats zijn roeping, om te trachten de gemeente weer voor het Evangelie te winnen.

Eerst wanneer blijkt dat dit onmogelijk is, achten we, dat er van heengaan sprake zou kunnen wezen. En we schreven dit niet „ondoordacht", maar omdat we dachten aan den raad, dien Christus zelf aan zijn discipelen heeft gegeven, toen hij hen uitzond om het Evangelie onder Israël te prediken: „Zoo wie u niet zullen ontvangen noch uwe woorden hooren, gaat uit van diezelve stad en schudt het stof uwer voeten af". Zeker zal men met de toepassing van dit woord van Christus, ook om het ontzaglijke oordeel, dat daarna volgt over zulk een plaats, die het Evangelie verworpen heeft, uitermate voorzichtig moeten wezen. Maar het woord van Christus toont toch, dat er een oogenblik komen kan, waarop zijn discipel verplicht kan worden met de prediking van het Evangelie op te houden. En het is op dat woord van Christus, dat we doelden, toen we schreven, dat het de roeping van dezen predikant was, eerst het Evangelie te prediken; maar wanneer de gemeente in haar geheel bleek die prediking te verwerpen, dat dan de vraag kon opkomen, of hij niet beter deed met heen te gaan.

Maar ook afgezien van dit hoogernstig woord van Christus zelf, spreekt het wel vanzelf, dat wanneer *heel* de gemeente weigert naar de prediking van een predikant te luisteren en hem alleen in de kerk laat staan, zulk een predikant zijn dienstwerk op die plaats niet langer voortzetten kan. Het mag zeer heroïek klinken, dat hij dan desnoods *alleen* tegenover allen moet durven staan, maar in de praktijk zou dit hierop neerkomen, dat hij elken Zondag weer naar zijn pastorie kon terugkeeren, omdat er geen hoorders in de kerk waren.

Intusschen heeft deze beschouwing van het onderhavige geval alleen theoretische beteekenis, want naar de kerkelijke bladen melden, is er te Boskoop in de Hervormde Kerk wel degelijk nog een groep „orthodoxen", die dusver in de Evangelisatie saamkwam. Dr. Schokking gaf in de *Gereformeerde Kerk* aan deze broederen reeds den uitnemenden raad om Ds. Tuinstra te steunen, nu hij openlijk verklaard heeft niets te willen prediken dan Jezus Christus en dien gekruisigd. En voor Ds. Tuinstra zal het zeker de rijkste voldoening wezen, wanneer hij de gemeente, wier predikant hij is en blijft, tot dien Christus terug mag brengen.

Over de belijdenisquaestie te Dordrecht, waarop we een vorig maal de aandacht vestigden, bevatten de kerkelijke bladen der Hervormde Kerk thans nadere inlichtingen, die nog sterker aan het licht doen treden, hoe scherp de verhoudingen tusschen modernen en orthodoxen zijn.

Naar thans blijkt, is de zaak bij het Classicaal Bestuur niet aanhangig gemaakt door de moderne ouderlingen, die door Ds. Keller „niet" bevestigd werden verklaard, maar door blijkbaar orthodoxe gemeenteleden, die deze ouderlingen hebben aangeklaagd, omdat het niet aangaat, „dat toekomstige kerkeraadsleden er ieder een bijzondere opvatting op na houden", waarvan „totale ongebondenheid" het gevolg zou wezen. Het Classicaal Bestuur heeft naar aanleiding van deze aanklacht een Commissie naar Dordrecht gezonden, die de betrokken ouderlingen „gehoord" heeft, en op grond van de toen door deze ouderlingen afgelegde verklaringen, heeft het Classicaal Bestuur het volgende vonnis geveld:

„Overwegende, dat de ouderlingen in verband ook met hun roeping, uitgedrukt in Art. 11 Alg. Regl. belast zijn met de handhaving van de leer der Herv. Kerk en wat hun belijdenis betreft volgens Art 3 al. 4 Syn. Regl. Kerkeraden onberispelijk behooren te zijn;

„dat in elk geval tot die belijdenis behoort hetgeen uitgedrukt wordt in Art. 39 Regl. Godsdienst Onderwijs, met name genoemd in Art. 3 Regl. Kerkelijk opzicht en Tucht, en dat, wat genoemden E. Bachman betreft, uit zijn nadere verklaring duidelijk gebleken is, dat zelfs de belijdenis vervat in Art. 39 Regl. Godsdienst Onderwijs niet langer de zijne is, daar hij immers erkent niet te gelooven in Jezus Christus, Gods eeniggeboren Zoon, onzen Heer:

„acht het ingebracht bezwaar gegrond;

„verklaart genoemden E. Bachman in openbaren strijd met den geest en de beginselen van de belijdenis der Ned. Herv. Kerk (Art. 3 Regl. Kerkelijk Opzicht en Tucht) en derhalve berispelijk in belijdenis (Art. 3 al. 4 Regl. v. d. Kerkeraden) en verklaart hem naar Art. 4 Regl. Kerkelijk Opzicht en Tucht voor onbepaalden tijd vervallen van de bevoegdheid tot het aanvaarden van kerkelijke bedieningen."

Niet alleen is dus verklaard, dat de niet-bevestiging dezer ouderlingen juist was geweest, maar de betrokken ouderling is zelfs voor onbepaalden tijd vervallen verklaard van de bevoegdheid om eenig kerkelijk ambt te aanvaarden.

Ongetwijfeld wint dit vonnis daardoor aan beteekenis. Het grijpt nog veel dieper in, dan we aanvankelijk meenden. Want een zoo krasse uitspraak over de modernen is, zooveel we ons herinneren kunnen, nog nooit door een Classicaal Bestuur gedaan.

Niet zonder belangstelling wachten we dan ook den verderen loop van dit proces af. Het Provinciaal Kerkbestuur van Zuid-Holland, dat thans wel geroepen zal worden in deze zaak uitspraak te doen, is in „orthodoxe handen", en we zijn zeer benieuwd, of dit Bestuur het vonnis van het Classicaal Bestuur bevestigen zal. Zoo ja, dan krijgt het kracht van gewijsde en kan het door de Synode alleen „wegens schennis of verkeerde toepassing der Reglementen" vernietigd worden.

Nu is het zeker juist, wat Dr. de Lind van Wijngaarden in het *Gereformeerde Weekblad* opmerkt, dat het een meten met twee maten is, dat men den modernen predikant te Dordrecht ongemoeid laat, wiens prediking natuurlijk veel meer kwaad doet dan de invloed van deze moderne ouderlingen; maar toch willen we in dezen strijd tusschen modern en orthodox niet te veel critiek op de orthodoxen oefenen. Het blijft een daad van moed en trouw, dat de orthodoxe gemeenteleden te Dordt geprotesteerd hebben tegen de bevestiging van deze moderne ouderlingen. En de uitspraak van het Classicaal Bestuur, dat deze klagende broeders in het gelijk stelde, heeft daarom ook voor ons hooge beteekenis.

Gelijk we een vorig maal aantoonden, is de voorstelling, die Dr. Kromsigt van de wording der Vrije Kerk-idee gaf, historisch niet juist.

De Vrije Kerk-idee is niet, gelijk door hem beweerd werd, te danken aan het Independentisme, maar aan het machtige Reveil, dat in de eerste helft der voorgaande eeuw overal leven bracht in de dorre doodsbeenderen en weer een heilige bezieling onder de volkeren deed uitgaan. Uit dat Reveil, niet uit een kerkrechtelijk stelsel, is de Vrije Kerk in Zwitserland, Frankrijk en Schotland voortgekomen. Het was overal het nieuw ontwakend geestelijk leven, dat niet langer vrede kon hebben met een Staatskerk, waaruit de Belijdenis was weggenomen, waar het Koningschap van Christus werd geloochend en waar de prediking van het zuivere Evangelie werd gemist. De naam *vrije* Kerk zelf duidde aan, wat het doel van deze Kerk was. Men wilde vrij zijn van Staatsoverheersching, niet om aan de willekeur van het subjectivisme zich over te geven, maar om Christus te kunnen gehoorzamen. En dat deze Kerken, wel verre van in independentistischen geest zich te organiseeren, juist omgekeerd voor de Calvinistische Kerkorganisatie kozen, toonde ons het uitdrukkelijk getuigenis van Dr. Rieker, wiens gezag in deze zaken ook door Dr. Kromsigt wel niet betwijfeld zal worden.

Evenzeer vergist Dr. Kromsigt zich, wanneer hij meent, dat de Vrije Kerk-idee op zich zelf staan zou tegenover wat hij noemt de Gereformeerde Volkskerk-idee. *Vrije Kerk* staat tegenover *Staatskerk*, maar niet tegenover Volkskerk. Het is daarom ook ten eenenmale onjuist, wanneer Dr. Kromsigt de voorstelling geeft, alsof hier in Nederland de tegenstelling *Vrije Kerk* of *Volkskerk* den strijd der geesten beheerschen zou. In Nederland bestaat geen Staatskerk, verklaart de Overheid dat alle kerkgenootschappen gelijke rechten voor de wet hebben, en oefent de Regeering rechtstreeks geen den minsten invloed op de regeering der Kerken uit. Zooals het woord *Vrije Kerk* historisch is opgekomen, d. w. z. als Kerken, die een eigen autonomie hebben en geheel vrij staan tegenover den Staat, kan van alle Kerken in Nederland worden gezegd, dat zij *Vrije Kerken* zijn. Niet alleen de Gereformeerde Kerken, maar evengoed de Hervormde Kerk is een Vrije Kerk, en diezelfde geldt evenzeer van de Roomsche Kerk, de Luthersche Kerk en welk Kerkgenootschap ook. Zoodra in een Staat de Staatskerk en daarmede de suprematie van den Staat over de Kerk wordt opgeheven, vervalt de tegenstelling tusschen Vrije Kerk en Staatskerk vanzelf, want waar geen Staatskerk is, zijn alle Kerken vrij. Dat men in Zwitserland, Frankrijk en Schotland van Eglise libre of Free Church spreekt, is, omdat in deze landen nog altoos een officieele Staatskerk bestaat, die door den Staat wordt bevoorrecht en min of meer geregeerd. In een land, waar zulk een Staatskerk niet bestaat, zou de naam *Vrije Kerk* een dwaasheid wezen en is hij onzerzijds dan ook niet gebruikt. Het voorbeeld van de Universiteiten kan dit het best duidelijk maken. Wij noemen onze Calvinistische Hoogeschool een *Vrije* Universiteit, omdat ze in tegenstelling met de Rijksuniversiteiten niet van den Staat uitgaat. Maar gesteld, dat de Regeering verklaarde dat het haar taak niet langer was, Hooger Onderwijs te doen geven; dat zij daarom den band met de Rijksuniversiteiten verbrak, en deze autonome en zelfstandige universiteiten werden, gelijk ze dit in de Middeleeuwen zijn geweest, — dan zou de naam Vrije Universiteit geen raison d'être meer hebben, want alle Universiteiten waren dan „vrij" geworden. En zoo is het nu ook hier. In Nederland is na de Bataafsche Republiek de Staatskerk officieel afgeschaft en zijn alle Kerken voor de wet gelijk geworden. En wel heeft Koning Willem I, hoewel de Grondwet hem daartoe geen de minste bevoegdheid schonk, over de Gereformeerde Kerken een zeker zeggenschap trachten uit te oefenen en haar een organisatie opgelegd, die haar voor een goed deel van den Staat toch weer afhankelijk maakte, maar deze afhankelijkheid *van den Staat* hield in 1857 op, toen de Hervormde Kerk is „vrijgemaakt". Wanneer men toch spreekt van de „vrijmaking" der Kerk, dan wordt hiermede niet bedoeld de vrijmaking tegenover den Staat, maar tegenover de Synodale hierarchie. In dien zin nu wil Dr. Kromsigt evenals wij een „vrijmaking van de Kerk", want hij stelt op den voorgrond *de reorganisatie der Kerk*, die juist ten doel heeft, om aan de overheersching van deze Synodale en Classicale besturen te ontkomen en de Kerk weer zich zelf te laten regeeren naar de ordinantiën van Gods Woord. Hoe en in welken zin men het woord Vrije Kerk ook neemt, gaat het dus niet aan, te zeggen, dat de tegenstelling tusschen Vrije Kerk en Volkskerk bij ons de wederzijdsche positie beheerscht. Bedoelt men het woord Vrije Kerk in dien zin, zooals deze naam overal gebruikt wordt en gelijk werd door het taalgebruik, als *vrij van den Staat*, dan is de Hervormde Kerk, waartoe Dr. Kromsigt behoort, evenzeer een *Vrije* Kerk als onze Kerken en zou zijn strijd tegen de Vrije Kerk-idee eigenlijk willen zeggen, dat hij terug wilde keeren naar de dagen onzer Republiek, toen de Gereformeerde Kerk de *publieke*, door den Staat erkende en geprivilegieerde Kerk was, maar een Kerk die deze voorrechten dan ook betalen moest door een in menig opzicht smadelijke afhankelijkheid van wat de Staat wilde. Is dit metterdaad zijn bedoeling, wat we kwalijk kunnen gelooven, dan is de naam *Vrije Kerk* juist door hem gekozen, maar dan gaat zijn strijd ook niet tegen de Gereformeerde Kerken, maar tegen de staatsinrichting, die voor ons land geldt. Neemt met het woord Vrije Kerk daarentegen in den zin, dien het woord in ons land gekregen heeft, als een Kerk die vrij is niet van den Staat — wat alle Kerken zijn — maar van de Synodale hierarchie, dan is het zeker juist, dat de Gereformeerde Kerken alleen *Vrije Kerken* zijn, terwijl de Hervormde Kerk die vrijheid mist; maar dan meenen we in Dr. Kromsigt zelf een warm medestander te hebben, wanneer we voor de vrijmaking van de geheele Kerk pleiten.

Het gebruik van den naam „Vrije Kerk" is in ons land dus metterdaad misleidend. Zal een leuze, waaronder men optrekt, scheiding brengen in de verwarde gelederen, dan moet ze helder, duidelijk en voor geen misverstand vatbaar wezen; dan moet ze een welomschreven doel aanwijzen en den weg afbakenen, die tot dit doel leiden moet. Dat nu doet de leuze: *geen vrije Kerk*, niet, want we betwijfelen of Dr. Kromsigt of wie zijner medestanders ook van de *vrije Kerk*-idee, die in ons land van alle Kerken geldt, tot de *Staatskerk* zou willen terugkeeren.

Onze inzender, die ons over de Gezangenquaestie interrumpeerde, heeft nog een woord op het hart. Ook ditmaal willen we hem gaarne gelegenheid geven, dat woord uit te spreken, maar daarmede breken we dan ook de discussie over dit onderwerp af.

Hij schrijft ons:

Hoogeerwaarde Hooggeleerde Heer!

Woorden, ofschoon naar den vorm proza, zijn dikwijls poezie, terwijl woorden, in den vorm van gedicht gegeven, zeer prozaïsch kunnen zijn.

Zoo nu bedoelde ik in mijn vorig schrijven, dat in het N. T. gedachten schuilen, die in onze kerkgezangen zouden moeten voorkomen, maar dan overgebracht in den bij ons gangbaren zangvorm. Ik had niet in de eerste plaats het oog op hetgeen reeds als lofzang in het N. T. voorkomt, zooals de lofzang van Maria, maar fragmenten, die er voor te grijpen zijn, zoowel in de Evangeliën als in de Brieven.

Een hooggeleerde weerspreken is voor een gewoon mensch ongetwijfeld een stout stuk, en toch durf ik dit o.a. bestaan, waar u zegt, dat „het lied der gemeente altoos gebed tot God is", en ook, dat „de lofzang niet anders is dan een gezongen gebed". De psalmen zelven leeren ons dit wel anders. Immers Ps. 29, 96, 103, 117, 118, en 145 tot en met 150 zijn *lofzingend* zonder gebed. Ps. 1, 32, 37 en 78 zijn *leerend* zonder gebed. Ps. 18 en 23 zijn *verhalend* zonder gebed. Ps. 73, 91 en 107 zijn *lofzingend-verhalend* zonder gebed. Overigens is het waar, dat zeer veel psalmen gebeden zijn, soms ook met lofzang, leering of verhaal.

Ik kom dan tot de conclusie, dat de psalmen van het O. T. zijn gebeden, leerdichten, lofzangen en verhalen of gemengd. Voor dergelijke psalmen nu geeft het N. T. zeer veel stof.

Vanwaar ik o.a. de volgende twee onberijmde N. T. psalmen heb, doet er op dit oogenblik niet toe, doch ik geef ze hier als voorbeeld, ook om te doen zien, dat men bij verwaarloosing van het rijm dicht bij den tekst kan blijven.

I.

(Naar Filipp. 4 : 18*b*, 19 en 20).

Welriekend is de reuke
Van elk vrijwillig offer,
Dat men den Heere brengt:
Wat men aan Jezus' broed'ren doet,
Is Hem gedaan.

Z'ls Gode welbehaaglijk,
De lieflijk' offerande,
Die vrucht is van 't geloof:
Wat men aan Jezus' broed'ren doet,
Is Hem gedaan.

God zal naar zijnen rijkdom
Den nooddruft steeds vervullen
Van al zijn offernars:
Wat men aan Jezus' broed'ren doet,
Is Hem gedaan.

Aan onzen God en Vader,
Die in ons hart doet flikk'ren
De schoone liefdevlam,
Zij heerlijkheid in eeuwigheid,
Ja, amen, ja.

II.

(Naar Marc. 9 : 43—48).

Indien uw hand u ergert,
Houw af die hand!
't Is beter u verminkt
Het leven in te gaan
Dan onverminkt
Naar 't helsche vuur,
Alwaar de worm niet sterft
En 't vuur niet wordt geblusch't:
Houw om uws zelfs wil af die hand!

Indien uw voet u ergert,
Houw af dien voet!
Geen kreupelheid belet
U 't leven in te gaan,
Maar ergernis
Voert naar den poel,
Alwaar de worm niet sterft
En 't vuur niet wordt geblusch't:
Houw om uws zelfs wil af dien voet!

Indien uw oog u ergert,
Trek uit dat oog;
't Is beter met één oog
Het leven in te gaan
Dan in 't bezit
Der twee ter hel,
Alwaar de worm niet sterft
En 't vuur niet wordt geblusch't:
Trek om uws zelfs wil uit dat oog!

U zegt ook: „de voorstanders van de psalmen gaan uit van de gedachte, dat God gedicht moet worden, zooals Hij zelf ons in zijn Woord bevolen heeft". Maar welk geloovig christen zou anders willen? God echter heeft nergens bevolen, dat wij niet anders dan psalmen zouden zingen + de tien gezangen, die achter de psalmen in onze kerkboeken voorkomen. Integendeel. Ons wordt in Ef. 5 : 19 bevolen, onder elkander te spreken met psalmen, lofzangen en geestelijke liederen, zingende en psalmende den Heere in ons hart. Ditzelfde wordt ons ten tweeden male bevolen in Col. 3 : 16. Daar zegt God tot ons: Leert en vermaant elkander met psalmen en lofzangen en geestelijke liederen, zingende den Heere met aangenaamheid in uw hart.

Ziedaar wat God ons beveelt aangaande Hem te dienen in ons zingen. Willen we nu bij onze psalmen nog lofzangen en geestelijke lieren, dan zullen we, dunkt mij, het veiligst gaan, wanneer we woorden uit het N. T. voor kerkgezang geschikt maken evenals men dit vroeger met de psalmen gedaan heeft, die in de kerk onder Israel ook niet van meet af alle zijn gezongen in het heiligdom. Ze groeiden aan tot 150 in veel eeuwen, want na de ballingschap werd nog vervaardigd de 137ste psalm.

Laat onze zangbundel ook groeien, daarbij houden we ons stipt aan Gods Woord,

S. G. G.

Op al de vragen, die onze geachte inzender stelt, hier uitvoerig in te gaan, zou te veel plaats en tijd vergen. Slechts een enkele korte opmerking moge tot antwoord dienen.

Dat de psalmen in het gemeen genomen het karakter dragen van gebeden, blijkt wel het duidelijkst daaruit, dat de oudste tekst van de psalmen was „de gebeden van David". Achter den oorspronkelijken bundel Psalmen, die door David gedicht